

Preventie- en handhavingsplan Alcohol en Drugs gemeente Lingewaard 2025-2028

1. Samenvatting en begrippen

Wat willen we bereiken?

In Lingewaard streven we naar een gezonde generatie in 2040. Met dit plan richten we ons op verantwoord alcohol- en drugsgebruik door onze inwoners, passend bij een gezonde leefstijl. Dit plan richt zich vooral op alcohol- en drugsgebruik onder jongeren. We sluiten aan bij de landelijke doelstellingen van het Nationaal Preventieakkoord. Deze doelstellingen richten zich op 2040. Daarnaast vullen we deze aan met lokale doelstellingen. We streven onder andere naar:

- Het aantal scholieren dat ooit alcohol heeft gedronken daalt naar maximaal 25%.
- Het aantal ouders dat het goedvindt of niets zegt wanneer hun kind alcohol drinkt daalt naar maximaal 20%.

Wat doen we daarvoor?

- We implementeren Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO).
- We signaleren zorgelijk middelengebruik en bieden hulp.
- We zetten in op preventie.
- We handhaven de Alcoholwet.

Wat mag het kosten?

Naast de beschikbare structurele middelen investeren we € 320.000 in onze aanpak. Deze middelen zijn in de begroting voor 2025 beschikbaar gesteld. Deze zijn met name bedoeld voor de OKO-aanpak en investeren in preventieve verslavingszorg. De overige acties bekostigen we binnen de bestaande budgetten.

Begrippen en afkortingen

Afkorting	Definitie
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
HGU	Het Grote Uitgaansonderzoek
Hotspot	Hotspots zijn plaatsen waar de naleving van de Alcoholwet in het geding is. Dat kunnen bijvoorbeeld plekken zijn waar verstrekt wordt aan minderjarigen of klanten in kennelijke staat van dronkenschap.
HUP	Handhavingsuitvoeringsprogramma
LZVN	Lokaal Zorg- en Veiligheidsnetwerk
NDM	Nationale Drugsmonitor
OKO	Opgroeien in een Kansrijke Omgeving
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
VIOS	Veilig In en Om School
VGGM	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden

2. Inleiding

Alcohol

Het drinken van alcohol is een onderdeel van onze samenleving. Een groot deel van de mensen die alcohol drinken doen dat verantwoord. Dat is belangrijk, omdat alcohol schadelijk is voor je (lichamelijke) gezondheid. Ook in kleine hoeveelheden vergroot alcohol de kans op bijvoorbeeld hersenschade, verschillende vormen van kanker en hart- en vaatziekten. Hoe meer je gebruikt, hoe schadelijker het is. Alcohol is in het bijzonder schadelijk voor de ontwikkeling van je hersenen. Je hersenen ontwikkelen zich tot ongeveer het 24e levensjaar. Het is daarom verboden om

- alcohol te verkopen aan minderjarigen,
- alcohol te geven aan minderjarigen op openbare plekken en
- als minderjarige alcohol te drinken op openbare plekken.

Drugs

Drugsgebruik is (in toenemende mate) een onderdeel van onze samenleving. De verkoop van harddrugs is verboden. Het gebruik van drugs is in Nederland niet verboden, ook niet voor minderjarigen. Toch

is het gebruik van drugs slecht voor je (lichamelijke en mentale) gezondheid. De invloed van drugs op je gezondheid verschilt per middel. Ook hier geldt: hoe meer je gebruikt, hoe schadelijker het is. En ook: wanneer je jong bent (tot je 24e) is drugs schadelijker voor je dan wanneer je ouder bent.

Waar staan we nu?

Gezondheidsmonitor Jeugd 2023

Onderwerp	Nederland	Lingewaard
Alcohol (ooit) heel glas of meer	% 29,9	32,6
Alcohol (ooit) slokjes of heel glas	% 54,7	64
In de afgelopen 4 weken één of meer glazen alcohol	% 27,3	30,2
5 of meer drankjes 1 gelegenh. afgelopen 4 wkn.	% 18,2	20,1
Dronken of aangeschoten ooit	% 25,4	26,6
Dronken of aangeschoten afgelopen 4 weken.	% 15,3	16,9
Wiet/hasj ooit gebruikt	% 9,1	8,3
Wiet/hasj in afgelopen 4 weken gebruikt	% 5	5,6

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd 2023, GGD'en en RIVM, ingevuld door leerlingen uit het tweede en vierde leerjaar van het voortgezet onderwijs.

Lokaal wordt er niet gemeten hoeveel en welke harddrugs jongeren, jongvolwassenen of volwassenen gebruiken. Wél zien we een aantal landelijke trends. Waaronder:

- 10,7% van de volwassenen heeft in het afgelopen jaar drugs gebruikt (NDM, 2023).
- Het gebruik van cocaïne, ecstasy (XTC), LSD en paddo's door volwassenen stijgt (NDM, 2023).
- Onder de uitgaande mensen (tussen de 16 en 35 jaar oud) gebruikte 33,7% wel eens de harddrug 3-MMC (HGU, 2023).

Dit plan heeft twee pijlers: preventie en handhaving

Preventie richt zich op het voorkomen dat onze inwoners onverantwoord alcohol of drugs gebruiken. We kijken niet alleen naar de inwoner zelf, maar ook naar de beschermende- en risicofactoren om de inwoner heen. Handhaving richt zich op het handhaven van alcohol gerelateerde wetgeving. Deze twee pijlers zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden; preventie en handhaving gaan hand in hand.

Terugblik Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2021-2024

We beginnen natuurlijk niet bij nul. De afgelopen vier jaar hebben we het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2021-2024 uitgevoerd. In die vier jaar hebben we de acties uit dat plan uitgevoerd. Naast de acties uit dat plan hebben we onder andere de volgende resultaten behaald:

- Een convenant met een flink aantal sportverenigingen over verantwoord middelengebruik.
- Een convenant LZVN met een netwerksamenwerking rond alcoholproblematiek.
- Een netwerksamenwerking op scholen voor een veilig leerklimaat.

Naast deze resultaten hebben we ook een aantal ontwikkelingen gezien die de uitvoering van het vorige plan bemoeilijkte. De belangrijkste waren:

- Minder regionale middelen (en inzet) voor voorlichting op scholen.
- Capaciteitsbeperkingen, waardoor er minder controles plaats konden vinden.
- Beperkingen door coronamaatregelen, waardoor bijvoorbeeld voorlichting en training minder effectief zijn geweest.

De lessen uit deze ervaringen hebben we meegenomen en verwerkt in dit plan.

3. Kaders

Bij de inzet op preventie en handhaving van het alcoholgebruik heeft de gemeente zich te houden aan een aantal landelijke kaders. Daarnaast hangt dit plan samen met verschillende lokale kaders.

3.1 Landelijke kaders

Alcoholwet

Vanaf 1 juli 2021 is de Drank- en Horecawet vervangen door de Alcoholwet. Het doel van de Alcoholwet is:

- Alcoholgebruik onder jongeren terugdringen;
- Alcohol gerelateerde verstoring van de openbare orde aanpakken.

De Alcoholwet is bedoeld om de verkoop van alcohol op een verantwoorde manier te laten gebeuren. De wet richt zich met name op de verkopers (verstrekkers) van alcohol in reguliere horeca, sportkantines, slijterijen en winkels.

Om problematisch alcoholgebruik bij minderjarigen te verminderen, heeft de overheid o.a. de volgende regels opgenomen:

- Aan jongeren onder de 18 jaar mag geen alcohol verkocht worden;
- Jongeren onder de 18 jaar zijn strafbaar als ze op straat, stations, in winkelcentra of in cafés, alcoholhoudende drank bij zich hebben.

De belangrijkste wijzigingen van de Alcoholverwet:

- Supermarkten, slijterijen en webwinkels mogen maximaal 25% korting geven op alcoholische dranken.
- Bij het online bestellen van alcohol moet de koper actief aangeven dat hij 18 jaar of ouder is en moet verplicht vermeld worden dat de leeftijd van de koper bij aflevering wordt gecontroleerd.
- Meerderjarigen die alcohol geven aan minderjarigen op openbare plaatsen zijn strafbaar.

Nationaal Preventieakkoord

Het Nationaal Preventieakkoord dateert vanuit het najaar van 2018 en is een initiatief van de regering. Het akkoord richt zich op roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Het beschrijft een aantal ambities en doelstellingen die in 2040 behaald moeten zijn.

Gezond en Actief Leven Akkoord

In 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (hierna: GALA) gesloten. Het akkoord richt zich op een gezonde generatie in 2040, met veel aandacht voor preventie en een integrale aanpak. Gemeenten, GGD'en, zorgverzekeraars en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport werken samen aan de uitvoering. De doelen uit het GALA zijn vergelijkbaar met die uit het Nationaal Preventieakkoord. Specifiek gaat het om het werken aan de volgende doelen:

- Effectieve lokale drugspreventie
- Voorkomen van middelengebruik onder jongeren
- Leeftijdsgrens op alcohol
- Vroegsignalering alcoholproblematiek

De gewenste resultaten zijn 1) dat er actief wordt ingezet op het voorkomen van het gebruik van alcohol en drugs door jongeren en 2) dat er een netwerksamenwerking voor de vroegsignalering van alcoholproblematiek is.

De beschreven acties in dit plan sluiten aan op deze genoemde doelstellingen uit het Nationaal Preventieakkoord en het GALA. Hiervoor is uiteraard een goed overleg en samenwerking nodig met diverse partners die ook een rol en verantwoordelijkheid hebben om deze doelstellingen te behalen, met name de scholen en (sport)verenigingen met een kantine.

3.2 Gemeentelijke kaders

Plan van aanpak GALA

In ons lokale plan van aanpak voor de uitvoering van het GALA hebben wij onze lokale ambities rond onder andere alcohol- en drugsgebruik bepaald. Daarin hebben we aangegeven in ieder geval twee zaken te willen bereiken:

- We streven ernaar dat het normaal is om onder de 18 jaar geen alcohol te nuttigen en zorgen dat het percentage minderjarigen dat alcohol nuttigt zo klein mogelijk wordt. We streven ernaar dat we aan het eind van de looptijd van dit plan niet meer boven het landelijk gemiddelde zitten (het aantal scholieren dat de afgelopen vier weken één of meer glazen alcohol heeft gedronken < 30%).
- We zetten in op het zoveel mogelijk voorkomen van drugsgebruik.

Om dat te bereiken zetten we een netwerksamenwerking op om middelengebruik (alcohol en drugs) onder jongeren terug te dringen. Daarin willen we in ieder geval samenwerken met de VGGM (Veiligheid- en Gezondheidsregio Gelderland Midden), Iriszorg (verslavingszorg), scholen, sportverenigingen en onze welzijnspartner(s). In het GALA noemden wij dat we zouden onderzoeken of Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) daarvoor passend zou zijn in onze gemeente.

Veilig in en om School (VIOS)

Op OBC Huissen en OBC Bemmelen werken we met een groot aantal partners aan de veiligheid van leerlingen in en rond de school. De VIOS-aanpak richt zich onder andere op het voorkomen en aanpakken van het gebruik en/of handel van verdovende en overige verboden middelen, het vroegtijdig signaleren van onveilige of zorgwekkende situaties waarin leerlingen zich bevinden en het bieden van hulp en perspectief wanneer deze zaken zich voordoen.

Convenant Sluitende Aanpak bij Kwetsbare Personen

In Lingewaard werken de woningcorporaties, de zorgverlenende- en welzijnspartijen, de politie en de gemeente samen in het Lokaal Zorg- en Veiligheid Netwerk (LZVN) bij de aanpak van kwetsbare personen.

In deze aanpak houden de partners zich onder andere bezig met de vroegsignalering van zorgelijke signalen rond verslaving.

Convenant sportverenigingen

Een aantal grote sportverenigingen hebben het initiatief genomen om een convenant op te stellen rond het alcohol- en drugsbeleid op hun verenigingen. In 2023 hebben wij samen met de sportverenigingen over een lange periode gesproken over hun zorgen rondom drugsgebruik op hun verenigingen. Naast het leren over drugs, alcohol en de effecten daarvan, hebben de verenigingen gevraagd of wij bereid waren om een convenant op te stellen. In januari 2024 hebben wij dit convenant samen met 8 sportverenigingen en Stichting Sportservice Lingewaard ondertekend.

We faciliteren de sportverenigingen praktisch bij het herkennen en omgaan met drugsgebruik. En we hebben een gezamenlijke visie op het gebruik van alcohol en drugs in een sportomgeving. Een sportcomplex moet een plek zijn waar jongeren geen ongezond gedrag leren.

Beleidsplan Sociaal Domein & Strategische Agenda Sociaal Domein

Dit plan brengt verschillende doelstellingen en acties uit zowel het beleidsplan als de strategische agenda van het sociaal domein samen. Verschillende acties in dit plan dragen bij aan de resultaten van het thema 'Beschermd Thuis', het thema 'Lingewaardse ontwikkelagenda jeugd' en de opgave 'versterking sociale basis'. In het bijzonder zijn dat:

- Partners en gemeente werken intensief samen en weten elkaar te vinden;
- De lokale toegang tot beschermd wonen en beschermd thuis is ingericht;
- Een sterke sociale basis waarin ouders en jeugdigen op een laagdrempelige manier terecht kunnen met vragen en zorgen over opgroeien en opvoeden;
- Een stevige verbinding met onderwijs.

4. Visie en doelstellingen

4.1 Visie

Positieve Gezondheid

In Lingewaard streven we naar een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis. Gezondheid is de basis voor een prettig leven. Hierbij zien we gezondheid breder dan de afwezigheid van ziekte en klachten. Zoals in het Beleidsplan Sociaal Domein 'Iedereen hoort erbij!' al is beschreven, zien we in de gemeente Lingewaard gezondheid als basis voor een prettig leven. Het accent ligt in deze visie niet op ziekte, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Positieve gezondheid is van belang omdat gezondheid onderdeel uitmaakt van vele aspecten van ons leven. Als je je gezond voelt, kun je meer aan en ben je beter in staat de uitdagingen van het leven aan te gaan.

Verantwoord gebruik

Met dit plan streven naar verantwoord alcohol- en drugsgebruik door onze inwoners. Bij een gezonde leefstijl past geen alcohol- of drugsgebruik. Wanneer onze inwoners 18 jaar oud of ouder zijn, zijn zij hier in principe zelf verantwoordelijk voor. Dit plan richt zich vooral op alcohol- en drugsgebruik onder jongeren tot 18 jaar. Daarin hebben we constant dezelfde opvatting en dezelfde boodschap. We stellen een duidelijke norm:

Alcohol drinken of het gebruiken van drugs vóór je 18e vinden wij onverantwoord en niet oké. Het maakt niet uit waar, hoeveel of hoe vaak.

We realiseren ons daarbij dat wij als gemeente beperkte invloed op hebben. De sociale omgangsnormen bepalen vaak of jongeren alcohol drinken voor hun 18e verjaardag. Inzet op preventie bij de ouders, scholen, (sport)verenigingen en horecaondernemers is daarom van belang, zodat zij meewerken aan het veranderen van de sociale omgangsnormen. Zij dienen er al het mogelijke aan te doen om ervoor te zorgen dat kinderen vóór hun 18e geen alcohol drinken. Hetzelfde geldt voor drugsgebruik. Hoewel niet illegaal, drugsgebruik onder je 18e heeft teveel impact je (lichamelijke) ontwikkeling.

We moeten elkaar wijzen op de gevaren van onverantwoord gebruik, in het bijzonder voor minderjarigen. Daarover gaan we het gesprek met elkaar aan.

4.2 Doelstellingen

Landelijke en lokale doelstellingen

We sluiten aan bij de landelijke doelstellingen van het Nationaal Preventieakkoord. Deze doelstellingen richten zich op 2040. Daarnaast vullen we deze aan met lokale doelstellingen. We weten uit onderzoek en eerdere ervaringen van andere gemeenten dat effecten niet direct zichtbaar zullen zijn. We koppelen daarom géén concrete doelstelling aan het eind van dit preventie- en handavingsplan. Wél willen we

duidelijk in de cijfers een verbetering zien ten opzichte van de huidige situatie. Dit plan en onze inzet moeten bijdragen aan een beweging in de juiste richting.

	Doelstelling 2040	Landelijk 2023	Lingewaard 2023
Aantal scholieren (12-16 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken.	Landelijk: 25%	55%	64%
Aantal scholieren (12-16 jaar) dat de afgelopen maand alcohol heeft gedronken.	Landelijk: 15%	27%	30%
Aantal scholieren dat de afgelopen vier weken wel eens dronken is geweest.	Lokaal: 5%	15%	17%
Aantal scholieren dat ooit dronken is geweest.	Lokaal: 15%	25%	27%
Aantal jongeren dat wiet/hasj ooit hasj/wiet heeft gebruikt.	Lokaal: 5%	9%	8%
Aantal ouders dat het goedvindt of niets zegt wanneer hun kind alcohol drinkt.	Lokaal: 20%	n.v.t.	59%
<i>Deze cijfers zijn op hele percentages afgerond en gebaseerd op de cijfers van het RIVM en de VGGM (Gezondheidsmonitor Jeugd 2023).</i>			

5. Wat gaan we doen?

5.1 Preventie

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)

In ons lokale GALA plan van aanpak schreven we te gaan onderzoeken of OKO een passende aanpak zou kunnen zijn voor Lingewaard. We willen graag aan de slag met OKO.

OKO is een werkwijze om jongeren gezond en gelukkig op te laten groeien. De aanpak richt zich op het voorkomen dat jongeren alcohol drinken, drugs gebruiken of roken. De aanpak is gebaseerd op het model van IJsland, die in twintig jaar een grote daling in het middelengebruik door jongeren hebben weten te realiseren.

OKO is gebaseerd op vier uitgangspunten:

1. *Op wetenschap gebaseerd*: we doen wat werkt, waarbij onderzoek en informatie over de jeugd in de gemeente richting geeft aan de acties en activiteiten die we uitvoeren.
2. *Samen met de gemeenschap*: de gemeente betreft organisaties en personen in de omgeving zoveel mogelijk.
3. *Steeds in gesprek*: onderzoekers, beleidsmakers en uitvoerders in de praktijk blijven met elkaar in gesprek.
4. *Duurzaam*: de aanpak wordt voor langere tijd ingezet. Voor deze langere periode worden voldoende financiële middelen vrijgemaakt.

De OKO-aanpak werkt als volgt:

De gemeente coördineert de aanpak. Wij brengen ouders en lokale partners bij elkaar zodat er een 'community' ontstaat rond de opgroeiende jongeren. Samen doorlopen zij iedere twee jaar de aanpak van OKO: van monitoring naar dialoog, beleidsvorming en uitvoering.

- **Monitoring**
Jongeren in het voortgezet onderwijs vullen een vragenlijst in over hoe ze zich voelen, in hoeverre ze alcohol, drugs of tabak gebruiken en over de aanwezigheid van beschermende en risicofactoren.
- **Dialoog**
Kort na de afname van de vragenlijst bespreekt de gemeente de resultaten met de scholen, ouders en andere lokale partners. "Wat vinden wij als community van de cijfers? Waar willen we wat aan doen? Wat kan jij/jouw organisatie bijdragen?" Samen bepalen we de belangrijkste veranderpunten.
- **Beleidsvorming**
Voor elk veranderpunt kiezen wij en onze samenwerkingspartners de best passende en werkende aanpakken en activiteiten. Dit kunnen bestaande aanpakken maar ook nieuwe activiteiten zijn. Belangrijk is dat de activiteiten en aanpakken de beschermende factoren versterken en de risicofactoren verminderen. Iedere samenwerkingspartner kan hierbij vanuit haar eigen mogelijkheden en expertise meewerken. Voorbeelden van activiteiten/interventies kunnen zijn het vrijetijdsaanbod voor jongeren vergroten, ouders ondersteunen en inzetten op een positief en gezond schoolklimaat.
- **Uitvoering**

De gemeente en haar samenwerkingspartners voeren de geplande aanpakken en activiteiten uit. Aan het einde van de cyclus volgt er een evaluatie en begint de aanpak weer bij de vragenlijst (monitoring).

OKO is de basis van onze inzet om middelengebruik onder minderjarigen terug te dringen. Hiervoor werken we samen met Iriszorg, de GGD (VGGM), middelbare scholen, welzijnspartners en ouders. Het Trimbos-instituut helpt ons tot en met 2028 bij de implementatie van deze aanpak. OKO is een bewezen effectieve aanpak, maar vraagt wel een langdurige inzet. De intentie is ook om deze aanpak voort te zetten bij succesvolle resultaten. Voor nu committeren we ons voor een periode van vier jaar aan deze aanpak.

We gaan door met dingen die goed werken

Naast OKO blijven we ook doorgaan met onze andere preventieve activiteiten. Dat doen we omdat ze op dit moment goed werken. En omdat we niet op korte termijn nieuwe activiteiten ontwikkelen naar aanleiding van OKO. Pas in 2026 bepalen we (als gemeenschap samen) welke activiteiten passen bij onze lokale situatie (zie ook hoofdstuk 7). Hieronder beschrijven we welke (structurele) activiteiten we nu al uitvoeren en blijven doen:

Activiteit	Beschrijving
<i>Bewustwording en voorlichting</i>	Jaarlijks informeren we opvoeders en jongeren over de risico's van middelengebruik. Daarbij doen we onder andere een beroep op ouders en hun betrokkenheid bij de gezondheid van hun kinderen. Dat doen we door middel van voorlichting en bewustwordingscampagnes.
<i>Geïndiceerde preventie</i>	Interventies die worden ingezet na (bijvoorbeeld) opname in het ziekenhuis als gevolg van middelengebruik. Deze interventies zetten we preventief in, om te voorkomen dat zulke situaties opnieuw voorkomen.
<i>Vroegsignalering alcoholproblematiek</i>	In onder andere het schakelteam en het LZVN bieden wij ondersteuning aan kwetsbare inwoners, waaronder inwoners met een verslaving. We signaleren zorgelijk gebruik, gaan er actief op af en bieden hulp. Naast de gemeente zijn onder andere de instantie voor verslavingszorg, de politie en de woningcorporaties deelnemers aan deze samenwerking. Deze aanpak richt zich op inwoners vanaf 18 jaar en ouder.
<i>Jeugdgroepenoverleg</i>	In het jeugdgroepenoverleg brengen straatcoaches, jongerencoaches, boa's en wijkagenten signalen samen rond jeugdoverlast. Zij signaleren ook op (overmatig) alcohol- en drugsgebruik. Bij zorgelijk gedrag maken we een plan, verlenen we hulp of schakelen we partners in.
<i>Samenwerking met sportverenigingen</i>	Samen met sportverenigingen werken we aan een gezonde en veilige omgeving om te sporten en bewegen. We zetten in op IVA-trainingen, het herkennen van (zorgelijk) middelengebruik en het aangaan van het gesprek daarover.
<i>Halt-interventies</i>	Wanneer er sprake is van middelengebruik bij een overtreding door een minderjarige (12 tot 18 jaar oud) verwijzen we door daar Halt. In sommige gevallen is een Halt-interventie niet passend, bijvoorbeeld omdat iemand 11 jaar oud is of de overtreding niet zwaar genoeg is. In die gevallen zetten we een preventieve Halt-interventie in. Op die manier proberen we te voorkomen dat jongeren vaker de fout in gaan.
<i>Halt-loket</i>	Tijdens een aantal evenementen waar veel jongeren op afkomen werken we met een Halt-loket. Hierbij is Halt fysiek aanwezig tijdens een evenement en kunnen BOA's en politie direct doorverwijzen bij alcoholgebruik door minderjarigen. We confronteren jongeren en ouders direct met onverantwoord gedrag en starten meteen een Halt-interventie.
<i>VIOS</i>	De VIOS-aanpak implementeren we op de twee middelbare scholen. We zetten daarmee onder andere in op het voorkomen van middelengebruik en brengen zorgelijke signalen samen. Het is de bedoeling dat de scholen na de implementatieperiode zelf de VIOS-aanpak verder voortzetten. Wél blijven we op uitvoerend niveau betrokken.

5.2 Handhaving

Preventie is belangrijk bij het waarborgen en verbeteren van de volksgezondheid. In het maken van plannen en afspraken wordt dan ook voornamelijk ingezet op preventie. Handhaving is een belangrijk middel om controle uit te oefenen op die plannen en afspraken en bij te kunnen sturen waar nodig.

Gemeenten stellen jaarlijks een Handhavingsuitvoeringsprogramma (hierna: HUP) op. Samenwerken met Halt voor alcoholgebruik bij evenementen heeft hierin een hoge prioriteit.

De gemeente Lingewaard heeft 0,6 fte beschikbaar voor het uitvoeren van de Alcoholwet-controles. Vanwege de veiligheidsrisico's worden controles altijd in koppels uitgevoerd. Dit resulteert in 0,3 fte die kan worden ingezet voor het uitvoeren van Alcoholwet-controles. Alle opsporingsambtenaren, Domein I (hierna: boa's) zijn opgeleid voor de Alcoholwet.

De onderstaande type locaties die alcoholhoudende drank verstrekken worden door de boa's gecontroleerd:

- Evenementen
- Cafés
- Supermarkten
- Snackbars

- Dorpshuizen
- Sportkantines

Naleving Alcoholwet

De onderstaande acties worden op jaarlijkse basis uitgevoerd:

- Uitvoeren van 40 controles op vergunningsvoorschriften;
- Uitvoeren van 40 leeftijdsgrenscontroles;
- Uitvoeren van 20 controles bij niet-vergunningplichtige bedrijven (zoals supermarkten en cafetaria's);
- Doorverwijzen naar Halt voor een passende interventie;
- Alle handhavers zijn opgeleid in het herkennen van gedrag dat hoort bij alcohol- en drugsgebruik. Tevens blijven de boa's de nieuwe ontwikkelingen volgen en anticiperen zij hierop;
- De boa's voeren doorlopend controles uit op alcoholgebruik en/of bezit. Deze controles worden zoveel mogelijk uitgevoerd bij hotspots die uit het jeugdgroepenoverleg en/of eigen bevindingen voortvloeien.

De controles worden onaangekondigd uitgevoerd en kunnen worden onderverdeeld in:

- **Basiscontroles** De boa's controleren bij de verkooppunten of de vergunning en het aanhangsel waar de leidinggevenden die alcohol mogen verstrekken actueel is en of deze aanwezig is, of de leidinggevende aanwezig is en of de leeftijdsgrensaanduiding bij de entree zichtbaar is aangebracht. Ook wordt gecontroleerd op de Algemene Plaatselijke Verordening¹ (exploitatievergunning) en de aanwezigheidsvergunning voor gokautomaten.
- **Leeftijdsgrenscontroles** Een leeftijdsgrenscontrole gaat over de verkoop van alcohol aan minderjarigen. De boa kijkt of de verkoper de leeftijd controleert van de persoon die alcohol wil kopen en weigert te verkopen als het een minderjarige betreft. De controles vinden plaats bij alle verkooppunten van alcohol en bij evenementen.
- **Confrontatieaudits** Naast deze reguliere controle kunnen confrontatieaudits worden uitgevoerd. Tijdens de confrontatieaudits wordt met jongeren gecontroleerd of de ondernemer zich houdt aan de geldende leeftijdsgrenzen. Direct na de controle wordt de ondernemer met de uitkomst geconfronteerd. Bij naleving van de regel, ontvangt de ondernemer een compliment. Indien de regel niet wordt nageleefd, wordt hulp geboden om herhaling in de toekomst te voorkomen. Mocht blijken dat er na de confrontatieaudits geen verbetering optreedt, dan zal er handhavend worden opgetreden. Door de confrontatieaudits ontstaan derhalve – al dan niet tijdelijk – hotspots waar vaker gecontroleerd wordt.
- **Controles bij evenementen** Op basis van de jaarkalender wordt bepaald welke evenementen, die een ontheffing hebben om alcohol te mogen schenken, worden gecontroleerd. De controle ziet op het schenken aan personen jonger dan 18 jaar en het doorschenken aan dronken personen. Er wordt voorafgaand aan het evenement en tijdens het evenement ook uitleg gegeven over hoe om te gaan met de leeftijdsgrens (preventie) en organisatoren kunnen kosteloos gebruikmaken van ID-scanners en ademanalyseapparaten.
- **Controles niet-vergunningplichtige bedrijven** Deze controles vinden plaats bij o.a. supermarkten, cafetaria's, warenhuizen en kaaswinkels. Volgens de Alcoholwet mogen deze bedrijven alleen zwak- alcoholhoudende dranken verkopen. Ook hier wordt uitleg gegeven over hoe om te gaan met de leeftijdsgrens.
- **Controles verboden drankgebruik (artikel 2:48 APV en artikel 45 Alcoholwet)** Deze (reguliere) controles vinden plaats in alle voor publiek toegankelijke ruimten. Hierbij kan o.a. worden gedacht aan de openbare weg, cafés, evenementen en portieken. Tijdens controles aan de openbare weg en portieken wordt o.a. gecontroleerd op het indrinken op hangplekken door jongeren boven de 18 jaar en het aanwezig of gereed voor consumptie hebben van alcohol. Wanneer de boa's constateren dat jongeren onder de 18 jaar alcoholhoudende drank bij zich hebben, worden zij hierop aangesproken en voor de keuze gesteld voor het ontvangen van een geldboete of doorgestuurd te worden naar Halt voor een leerstraf. De nadruk ligt hierbij op de overlastgevendende locaties in de aangewezen gebieden (bebouwde kom) en waar overlast bekend is. In het jeugdgroepenoverleg wordt besproken op welke wijze toezichtstaken structureel kunnen worden ingezet op de hotspots.
- **Controle drugsgebruik (artikel 2:74 en artikel 2:74a APV)** De handhaving op drugsgebruik ligt primair bij de politie. De boa's hebben een signaalfunctie en bespreken deze signalen o.a. in het jeugdgroepenoverleg. De Algemene Plaatselijke Verordening biedt mogelijkheden om bestuursrechtelijk op te treden als er sprake is van overlast in combinatie met drugsgebruik- of handel. Het dealen van drugs wordt aangepakt door de politie volgens de Opiumwet en het neveneffect – de overlast- kan door de boa's worden gehandhaafd.

1) Afdeling 5 Regulering paracommerciële rechtspersonen en overige aangelegenheden uit de Alcoholwet

Handhaving

Ten behoeve van de uitvoering van de handhavingstaken heeft de gemeente Lingewaard het 'Interventiebeleid Alcoholwet Lingewaard' en het 'Stappenplan overtredingen Alcoholwet Lingewaard' vastgesteld. Dit beleid is gericht op het opheffen van overtredingen en om herhaling hiervan te voorkomen. Staps-gewijs wordt de werkwijze van de boa weergegeven.

In het Stappenplan overtredingen Alcoholwet zijn de interventiegrenzen uitgewerkt. In de tabel wordt per geconstateerde overtreding benoemd welke sanctie hieraan gekoppeld is. In de beoordeling wordt gekeken naar de aard en ernst van de overtreding. Dit houdt in dat bij ernstige overtredingen een boeterapport/proces-verbaal wordt opgemaakt. Bij overtredingen wordt een waarschuwing gegeven en mogelijkheid tot herstel geboden.

De volgende stap in het stappenplan wordt toegepast op het moment dat binnen twee jaar na een geconstateerde overtreding, de overtreding opnieuw wordt begaan. Indien binnen twee jaar na de eerste constatering geen nieuwe overtreding plaatsvindt, dan begint de horecaondernemer met een schone lei.

De hoogte van de boetebedragen is vastgelegd in het Alcoholbesluit. Het opleggen van sancties is geen doel op zich. In beginsel zijn de sancties bedoeld als een pressiemiddel om overtredingen ongedaan te maken en te voorkomen.

Rol van de politie

Het toezicht op de Alcoholwet ligt primair bij de gemeente. De politie heeft een signalerende rol en richt zich met name op misbruik of verstoring van de openbare orde. Tijdens reguliere controles/surveillance in de openbare ruimte houdt de politie een vinger aan de pols bij evenementen en controleert op het in bezit hebben van alcoholhoudende drank of drugs door jongeren. Er zal altijd afstemming plaatsvinden met de gemeente als er sprake is van misstanden ten aanzien van jongeren en alcoholhoudende drank en/of drugs. De hotspots worden integraal besproken en gezamenlijk wordt bepaald in het jeugdgroepenoverleg waar de volgende afdelingen en instanties aan deelnemen: Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH), Sociaal Domein, politie, straatcoaches en jongerencoach. Multi-disciplinair overleg vindt plaats om te voorkomen dat jongeren tussen wal en schip vallen.

6. Financiën

Voor de uitvoering van dit plan hebben we verschillende middelen beschikbaar. Dat zijn deels structurele middelen, waarmee we onder andere doorlopende acties en personele inzet bekostigen. Daarnaast zijn ook in de begroting 2025 voor een periode van vier jaar incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor een intensivering van onze aanpak tegen onverantwoord alcohol- en drugsgebruik. Hieronder zijn deze middelen toegelicht.

Incidentele middelen:

Wat?	Waarvoor?	Hoeveel?
Opgroeien in een Kansrijke Omgeving	- Implementatie OKO - Uitvoering OKO - Intensievere monitoring	€ 60.000
Preventieve verslavingszorg	- Voorlichtingen - Preventieve interventies - Trainingen	€ 20.000

Deze middelen zijn vermeld per jaar en zijn beschikbaar voor een periode van vier jaar.

Structurele middelen:

Wie?	Waarvoor?
Stichting Halt	- Voorlichtingen - Halt-loket - Preventieve Halt-verwijzingen
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden	- Monitoring
Welzijnspartners	- Jongerencoaching

	- Straatwerk - Vroegsignalering alcohol
Personele inzet (boa's)	- Handhaving Alcoholwet - Signalering (problematisch) alcohol- en drugsgebruik

De middelen die we hieraan besteden hebben veelal meerdere doelen en zijn daarom niet uit te splitsen naar specifiek budget voor het voorkomen van alcohol- en/of drugsproblematiek.

7. Planning

	Preventie	Handhaving
2025	▪ 1e OKO-cyclus ○ Extra monitoring ▪ Voorlichtingen aan ouders ▪ Voorlichtingen aan jongeren ▪ IVA-trainingen sport ▪ Signaleringstraining sport ▪ Gesprekstraining sport	▪ Inzetten halt-loket bij minimaal één evenement ▪ Controles verkooppunten op vergunning en verkoop aan minderjarigen ▪ Controles bij evenementen op verkoop aan minderjarigen
2026	▪ 1e OKO-cyclus ▪ Voorlichtingen aan ouders ▪ Voorlichtingen aan jongeren ▪ IVA-trainingen sport ▪ Signaleringstraining sport ▪ Gesprekstraining sport	▪ Inzetten halt-loket bij minimaal één evenement ▪ Controles verkooppunten op vergunning en verkoop aan minderjarigen ▪ Controles bij evenementen op verkoop aan minderjarigen
2027	▪ 2e OKO-cyclus ○ Reguliere monitoring ▪ Voorlichtingen aan ouders ▪ Voorlichtingen aan jongeren ▪ IVA-trainingen sport ▪ Signaleringstraining sport ▪ Gesprekstraining sport	▪ Inzetten halt-loket bij minimaal één evenement ▪ Controles verkooppunten op vergunning en verkoop aan minderjarigen ▪ Controles bij evenementen op verkoop aan minderjarigen
2028	▪ 2e OKO-cyclus ▪ Voorlichtingen aan ouders ▪ Voorlichtingen aan jongeren ▪ IVA-trainingen sport ▪ Signaleringstraining sport ▪ Gesprekstraining sport	▪ Inzetten halt-loket bij minimaal één evenement ▪ Controles verkooppunten op vergunning en verkoop aan minderjarigen ▪ Controles bij evenementen op verkoop aan minderjarigen